

Landsplanredegørelse 2016

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser og Råstoffer)

Indledning

Som led i Naalakkersuisuts arbejde på at skabe bedre sammenhæng i den førte politik er det vigtigt, at den økonomiske planlægning og den fysiske planlægning bliver koblet sammen og koordineret. Derfor påbegyndte Naalakkersuisut i 2015 en serie af landsplanredegørelser. På efterårssamlingen 2015 fremlagde Naalakkersuisut Landsplanredegørelse 2015 med titlen ”Den nødvendige koordinering”.

I dag fremlægger Naalakkersuisut Landsplanredegørelse 2016 med titlen ”Den nødvendige prioritering”. Målet med redegørelsen er at fremme bedst mulig koordinering og prioritering inden for de enkelte sektorer samt mellem Selvstyret og kommunerne. Kun gennem effektiv koordinering kan vi sikre den prioritering, som samlet set er bedst for samfundet.

På forårssamlingen 2016 fremlagde Naalakkersuisut Holdbarheds- og Vækstplanen. Holdbarheds- og Vækstplanens fire reformspor suppleres af overblikket i landsplanredegørelsen. De to planer udgør på den vis et vigtigt bidrag til opbygningen af det nødvendige datagrundlag for kommende beslutninger om nødvendige reformer og prioriteringer.

Strukturen i den offentlige sektor

Naalakkersuisut arbejder målrettet for at sikre en balanceret udvikling i hele landet. Demografi, erhvervspotentiale og økonomi skal spille sammen for at vi kan sikre, at vi foretager de samfundsmæssigt mest gavnlige investeringer.

Konkret skal vi sikre, at de offentlige arbejdspladser placeres, hvor det er formålstjenligt, og hvor det er praktisk muligt. Den politiske koordinationsgruppe har aftalt at nedsætte en arbejdsgruppe, som skal se på principper og kriterier for en eventuel flytning af selvstyrearbejdspladser fra Nuuk til andre bosteder.

Naalakkersuisut har modtaget anmodning fra kommunalbestyrelsen i Qaasuitsup Kommunia om, at kommunen kan blive delt i to kommuner. Antallet af kommuner og kommunernes størrelse har afgørende betydning for både den fysiske og økonomiske planlægning. En eventuel deling af Qaasuitsup Kommunia vil derfor betyde, at flere sektorplaner nok skal revideres.

Sektorplaner

Igen i år indeholder landsplanredegørelsen et trafiklys over status for de sektorplaner, som departementerne skal udarbejde. I 2015 var der 11 områder uden sektorplan, 5 områder med forarbejde til en sektorplan og 2 med godkendt sektorplan. I 2016 er der 7 områder uden sektorplan, 8 med forarbejde til en sektorplan og 3 med godkendt sektorplan. Dette viser, at det samlet set ikke går fremad i det ønskede tempo med at udarbejde sektorplaner.

Den aktuelle fremdrift i tilvejebringelse af sektorplaner finder Naalakkersuisut ikke tilfredsstillende. Departementerne vil derfor skulle lægge flere ressourcer i at få udarbejdet og ajourført sektorplanerne. Både kommunerne og de øvrige departementer samt ikke mindst erhvervslivet har behov for at kunne se i sektorplaner, hvad der vil kunne forventes af aktiviteter, og hvor de vil være placeret de kommende år.

En forudsætning for udarbejdelse af en sektorplan er en retvisende tilstandsvurdering for den pågældende sektor. Desværre mangler der pålidelige tilstandsvurderinger på mange områder. Naalakkersuisut har derfor opprioriteret arbejdet med at tilvejebringe de nødvendige tilstandsvurderinger.

Ud over at Naalakkersuisut får udarbejdet nationale sektorplaner, er det også vigtigt, at kommunerne får udarbejdet kommunale sektorplaner. Det vil kræve både koordination og et godt samarbejde. Kommunale sektorplaner for ældreområdet og boligområdet er en nødvendig forudsætning for at gennemføre overdragelse af opgaver inden for disse sektorer til kommunerne.

Den gældende Planlov opererer ikke med kommunale sektorplaner. Naalakkersuisut planlægger en revision af Planloven til fremlæggelse på en kommende samling. En af ændringerne forventes at blive et afsnit om kommunale sektorplaner.

Bostedprofil

Bostedprofilen fra Landsplanredegørelse 2015 er blevet udbygget i Landsplanredegørelse 2016. Den er blevet mere nuanceret. Med Bostedprofil 2016 er det muligt at kategorisere alle vore bosteder i fire kategorier. Naalakkersuisut mener, at bostedprofilen giver et rimeligt retvisende billede af vore bosteder. Det er en oplagt opgave at fortsætte de kommende år med at kvalitetssikre og at lægge flere parametre ind, så profilen kan blive endnu mere nuanceret.

Bostedprofil 2016 analyserer 72 bosteder. I kategorierne 1 og 2 er 37 bosteder med 'god økonomi' og i kategorierne 3 og 4 er 35 bosteder med 'dårlig økonomi'. Noget af det mest interessante ved Bostedprofil 2016 er, at vi kan se, at i de 35 bosteder med 'dårlig økonomi' bor blot 7,4 % af hele befolkningen, og disse 35 bosteder har samlet set gennem de seneste 10 år haft en markant befolkningsnedgang.

Bostedprofilen er et godt og vigtigt redskab for vores beslutninger. I de høringssvar, som Naalakkersuisut har fået fra kommunerne og arbejdsmarkedets parter, har høringssvarerne da

også udtrykt et stort ønske om at bidrage yderligere til udviklingen af blandt andet bostedprofilen som et fællesoffentligt beslutningsredskab.

Nøglen til mange af de oplysninger, som skal inddrages i bostedprofilen, ligger hos kommunerne. Naalakkersuisut vil derfor frem til den næste landsplanredegørelse i endnu højere grad sikre samarbejde med alle de relevante aktører, så vi kan opnå fælles opfattelse af en hensigtsmæssig bostedprofil, som vi kan bruge både kommunalt og nationalt.

Øget mobilitet

Vi har som land gennem en årrække haft en befolkningsnedgang. Befolkningsnedgangen skyldes, at flere borgere flytter væk fra Grønland end til Grønland. Naalakkersuisut ønsker, at der til Landsplanredegørelse 2017, som skal fremlægges på Efterårssamling 2017, blandt andet skal gennemføres en omfattende mobilitetsundersøgelse, for at vi kan få mere konkret viden om, hvorfor vi flytter, som vi gør.

Formålet med at få bedre kendskab til vores mobilitet handler også meget om, at vi skal sikre et mere sammenhængende arbejdsmarked, så vi bedre kan undgå, at der er mangel på en bestemt type arbejdskraft et sted, mens der samtidig er arbejdsløshed andre steder inden for samme type af arbejdskraft, og så vi i højere grad kan undgå, at vi er nødt til at importere både faglært og ufaglært arbejdskraft.

Opsamling

Landsplanredegørelse 2016 viser, at vi har mange administrative inddelinger, som passer godt sammen. Derudover er der administrative inddelinger, som med fordel vil kunne blive tilpasset. Gennemgangen af sektorplanerne viser, at det er et område, hvor vi skal stramme op. Sektorplanerne er nødvendige for mange af vores beslutninger.

Kortlægning af vores ressourcer viser, at der er særlige turismepotentialer ved eksempelvis Ilulissat. Fiskeressourcerne er fordelt forskelligt i vores farvande både mod vest og øst. Vi har en urbanisering som andre steder i verden. Vi har flytning til større bosteder og vi har nettoudvandring. Vi kan også se, at det er meget vigtigt, at vi får flere i den arbejdsduelige alder med som aktive deltagere i arbejdsstyrken. Både erhvervsgrundlag, økonomi og mobilitet er vi nødt til at tænke med i den samlede plan for udviklingen af vort samfund.

Bostedprofilen kan allerede i sin nuværende form vise os, at der er bosteder, som klarer sig godt, og bosteder, som klarer sig dårligt. Det er generelt de helt små bosteder, som klarer sig dårligst. Som allerede nævnt udgør den halvdel af bostederne, som klarer sig dårligst kun 7,4 % af befolkningen.

Inddragelse

Der har været gennemført et omfattende arbejde med at inddrage interessenter, som har kunnet komme med input til Landsplanredegørelse 2016. Naalakkersuisut har afholdt

borgermøder i syv bosteder. Desuden har der været afholdt møder med kommuner og departementer. Der kom på alle møderne gode input til arbejdet.

Desuden har Landsplanredegørelse 2016 været i offentlig høring. Høringssvarene har generelt udtrykt tilfredshed med, at der nu igen udarbejdes landsplanredegørelser, og der er kommet mange gode bidrag. Særligt har der fra nogle kommuner og organisationer været udtrykt ønske om større politisk inddragelse i forbindelse med udarbejdelse af landsplanredegørelser.

Naalakkersuisut prioriterer dette samarbejde meget højt. Naalakkersuisut forventer derfor i starten af 2017 at invitere til et fælles arbejdsseminar. På seminaret kan deltagerne fra selvstyre, kommuner og organisationer tegne scenarier for kommunernes udviklingspotentialer. Det vil være oplagt at lade overvejelser om regional specialisering indgå med vægt i scenarierne. Desuden kan der i dette samarbejde opstilles modeller for, hvordan den nødvendige prioritering i form af eksempelvis servicedifferentiering skal udmøntes i praksis. Det fælles arbejdsseminar skal kunne komme med anbefalinger til hvilke bosteder, der skal prioriteres op, og hvilke bosteder, der skal prioriteres ned

De seneste to års målrettede arbejde med landsplanredegørelser har understreget nødvendigheden af et tæt og forpligtende samarbejde på tværs af departementer samt mellem Selvstyret og kommunerne og ikke mindst mellem det offentlige og erhvervslivet. På den baggrund har vi besluttet, at arbejdstitlen for Landsplanredegørelse 2017 skal være ”Det nødvendige samarbejde”.

Med disse ord overlader jeg Landsplanredegørelse 2016 til Inatsisartuts velvillige behandling.